

Богдан Логвиненко

Перехожі

Південно-Східна Азія

Видавництво Старого Лева
Львів–2016

УДК 821.161.2-3-94
ББК 84(4Укр)-445.5
Л69

Богдан Логвиненко

Л69 Перехожі. Південно-Східна Азія [Текст] / Богдан Логвиненко. — Львів :
Видавництво Старого Лева, 2016. — 232 с.

ISBN 978-617-679-326-7

Ці короткі історії — наче портрети тих, кого автор зустрічає під час своєї подорожі Таїландом, Лаосом, В'єтнамом, Малайзією та Сінгапуром. Портрети людей живих і справжніх — без прикрас, без вигадок і художніх метафор. Портрети прості і спонтанні. Тут корінні мешканці і туристи, індійські студенти і в'єтнамські мільйонери, типові таксистки і нетипові власники кафе. Усі, чиїми очима дивиться мандрівник, усі, чиїми вухами він слухає. Ті, ким захоплюється, ті, кому дивується, ті, яких не розуміє. Ті, які його обдаровують — і, може, він сам не знає, хто більше: старий дисидент, який дає цінні поради про життя, чи десятирічний хлопчик, що не боїться розповідати про свої мрії...

УДК 821.161.2-3-94
ББК 84(4Укр)-445.5

У дизайні обкладинки використано світлину Дениса Куцевалова.

Висловлюю вдячність Галині Титиш за перше редагування текстів і Олі Хоменко за ідею назви для проекту «Перехожі». / Б. Логвиненко /

Богдан Логвиненко © текст, фото, 2015, 2016
Денис Куцевалов © фото, 2015, 2016
Дмитро Подолячук © дизайн обкладинки, 2016
Видавництво Старого Лева © 2016

ISBN 978-617-679-326-7

Усі права застережено

Історії «Перехожих» написані у мережі і для мережі — упродовж двох з половиною років моїх мандрів Південно-Східною Азією. Я навіть не підозрював, що ці історії можуть стати книгою. Ідея такої «матеріалізації» виникла у видавця, за що я уклінно вдячний — і дарую йому тягар відповідальності за успішність цього проекту. Я довго не міг написати вступ, відредагувати тексти, бо всі вони — уже прожиті й пережиті. Мене рятувала тільки віра в те, що їх читали ще не всі — або ж не всі читали. Або, ймовірно, комусь захочеться побачити їх разом, під однією обкладинкою. Принаймні видавництву, мені і моїй мамі — за що я їй дуже вдячний.

«Перехожі» — це уривки із життя різних людей, фрагменти наших раптових зустрічей, а часом — підглядання у шпарину. Мандрівники зазвичай описують подорожі суто через власну призму. А ці тексти — невеличка спроба побачити мандри очима інших людей. Перша частина «Перехожих» — про Південно-Східну Азію. Чому? Із цим пов'язана дуже особиста історія.

Десь між другим і п'ятим класом загальноосвітньої київської школи я страшенно хворів і зовсім не відвідував занять. Якраз тоді почав всерйоз захоплюватися картографією і «українським імперіалізмом». Кожен мій день починався приблизно однаково: я сідав за величезний стіл, брав величезний аркуш (з тих, на яких тоді малювали стінгазети) і зачинявся у кімнаті. А тоді без поспіху створював власні політичні мапи реальних і вигаданих країн. На них, реальних і вигаданих, відбувалися

постійні баталії. Держави збільшувалися завдяки союзам — якийсь час я був навіть упевнений, що Європейський Союз придумав я, другокласник спеціалізованої школи імені Тараса Григоровича Шевченка. Тільки не встиг запатентувати... Втім, Кобзар теж багато чого не встиг, так що я не засмучувався.

Коли на планеті Земля нарешті закінчилася земля і вільного місця для військових баталій (у них найчастіше, звісно, перемогала Україна) не залишилося, довелося освоювати нові території і малювати політичну мапу Марса, а згодом і Місяця. Цікаво, що за моєю логікою люди (точніше, українці) захопили (точніше, освоїли) спершу сусідню планету, а не супутник. Так нам чомусь було зручніше. Можливо, тому, що на планеті більше місця для політичних баталій, не знаю.

Україна на моїх мапах завжди була великою імперією. Вона мала колонії і в Південній Африці, і в Бразилії, і Франція теж була частково окупована — що вже казати про Марс і Місяць. Я створював свої наддержавні об'єднання, а Україна простягалась до самих Уральських гір на схід. Ще змалку, мабуть, у мені проростало якесь зерно русофобії: на жодній із мап не було наддержави Росії, тільки якась Якутія, Сахалін — словом, братні українському народу території. Однією з таких окупованих територій став півострів Малакка. Я не жартую, які жарти? Тоді все було дуже серйозно. На Малацці тайці і малайці утворили автономію у складі України. Звісно, я не заперечував. Кожній країні я дозволяв мати прапор, але право його вигадувати і втілювати належало тільки мені — та й хіба могли вони намалювати краще за мене? Мої прапори були значно цікавіші, ніж оці сумні дво- чи триколори, і часто на них був якийсь безглуздий герб. Деталізувати мапу я любив значно більше, аніж товариш Сталін, тобто не малював кордони під лінійку і не «вбивав» країни. Ну хіба що тільки Росію — але ж тільки задля суверенності Якутії із Сахаліном!

Чомусь саме на півострів Малакка я вирішив витратити значно більше часу. Слід зазначити, що мої мапи були вкрай деталізовані і майже всі формату А1. Я взявся за Малакку — і повністю розробив її адміністративний устрій. На мапі були області української колонії...

Але потім почалася школа. У школі мені ясно сказали однокласники: «Чим ти займаєшся? Ти шо, дебіл?». І мапи я перестав малювати, взагалі забув про них на довгі роки. Аж поки не організував перший тур чеського гурту «DVA» в Україні. Був 2010 рік, і цей тур змінив моє життя. Усього відбулося п'ять концертів, і вони стали початком чогось великого, бо за наступні два з половиною роки я долучився до створення трьохсот подій у восьми країнах. Але саме той перший тур не тільки спонукав мене до нової діяльності, а й став початком пошуку всіляких внутрішніх світів.

З'ясувалося, що соліст гурту Ян теж малював мапи вигаданих країн. Коли я приїхав до нього в гості в Пардубіце, він їх показав — і це було щось неймовірне! Він мав, приміром, мапу вигаданої країни, що складалася із тридцяти двох аркушів А1. Навіть складно уявити, скільки така мапа займає місця. Але лише завдяки Янові я згадав про власні мапи і тоді вперше їх йому показав. І натрапив на мапу Малакки. Про що я тоді думав? Це була, фактично, єдина адміністративна мапа, яку я створив. Чому саме Малакку я вирішив намалювати? Навіть не знаю.

Настав час змін, триста культурних подій за два з половиною роки — звучить дуже серйозно, але з кожною подією за спиною виростав величезний горб, кожен організований тур — це мільйони надісланих мейлів, це кореспонденція чотирма мовами, іноді безсенсовна, довга і глупа. Тож хотілося чогось нового, і перша ж відіслана аплікація, до якої я, здається, навіть

не ставився серйозно, привела мене саме туди — на мою Малакку. Так сталося, що приїхав я у те ж місце, яке в дитинстві так зацікавило мене на мапі. І то були вже наступні два з половиною роки внутрішніх пошуків, географічних відкриттів, антропологічних дослідів і етнографічних замальовок.

Вміщені тут історії майже не пов'язані одна з одною, тож можете читати їх хоч з кінця. Це те, що вдалося записати під час подорожей — на вісімдесятому поверсі хмарочоса, під пальмовим листком, яким я закривався від дощу, на мішках з бананами... У потягах, автобусах, на літаках, човнах — і навіть на мопеді.

Таиланд

Бангкок

Що можна розповісти про перший день у новому місті? Перший день у місті зазвичай запам'ятовується найбільше. Ми сприймаємо міста через власну призму, на це впливає наш «бекграунд», наша чутливість, наша емоційність — зрештою, навіть наше виховання... Це все формує особливе й особисте сприйняття будь-якого міста. Не можна робити висновки одразу, з перших днів, але вони, ці перші дні, завжди запам'ятовуються найсильніше — як потужні спалахи. Тому я люблю їх найбільше. До подорожей намагаюся не готуватися у звичний спосіб. Не читаю туристичних путівників і порад досвідчених мандрівників. Бо хочу сам прожити ті помилки, про які, ймовірно, хтось уже написав. За таких обставин надзвичайно багато залежить від удачі. Мій перший день у Бангкоку був не багатий на удачу. Скоріше, це був день фейлів.

Отож фейл перший. Почалося усе ще в літаку — страшенно хотілося спати, а біля мене сів літній канадієць, який хропів так голосно і старанно, що я почав уявляти, як літак тріскає, розламується на шматки, а той і далі хропе, я хапаюся за хвіст — і ми, обійнявшись, летимо в Арабське море. Відволіктися від цих думок допомогли якісь «сльозогінні» індонезійські кіна. Вже й не пам'ятаю, про що. Три ночі поспіль я спав по дві-три години — ну от, у Бангкоку зараз і висплюся.

Фейл другий. Вранці у списку документів на візу, яку ставлять по урїїзді в Таїланд, несподівано з'явився «букінг готелю», про що раніше не йшлося в жодних джерелах. Я пішов шукати інтернет. В аеропорту. Шукати. Ага. Виявляється, згідно із законодавством Таїланду, влада мусить знати, хто виходить у вай-фай, майже як у Білорусі, тож всі вай-фаї запаролені або

складно замасковані. А поки я всі перепробував (штук п'ятнадцять, не менше!) і пішов до стійки інформації — вже весь мій рейс не лише мав візу, а й отримав багаж. Коли я вже мав букінг і пішов шукати, де б його роздрукувати — про всяк випадок, — виявилось, що друк десь аж в іншому терміналі. Прибіг. Друкарка сиділа за комп'ютером, який хвилини п'ятнадцять відкривав мій лист, а друкувала на принтері, на якому друкують чеки. На все це пішло ще хвилини сорок. У черзі на візу я стояв півтори години. Поки пройшов паспортний контроль — мого наплічника вже, звісно, не було. Я запитав якогось чоловіка у формі, він повів мене в інший кінець аеропорту до ще якогось чувака, той відвів до ще одного — туди ж, звідки вів мене

перший, а вже той, третій за рахунком, відвів мене до дівчини, яка мала ключі від складу. За цей час можна було двічі перетнути Атлантику. Ну але це таке.

Фейл третій. Я хотів піти на масаж, зайшов у кілька масажних салонів, та скрізь усе заброньовано на найближчі дні. Просто якийсь масажний бум. А я ж із країни, де про Таїланд знають насамперед завдяки тайському масажу. Але як я їм поясню, що мені конче сьогодні треба закрити цей гештальт? Біля якогось із масажних салонів мене перестріла тітонька, що була схожа на бабусь, які в Україні продають насіння і поштучні цигарки біля метро. Але тут — інша спеціалізація. Вона каже: «Іди за мною, у нас є місця». Ну я і пішов. Заходжу — переді мною сидить зо тридцять дівчаток у білих бікіні. Спершу бордель-та то спитав, чи хочу я двох, мені стало цікаво, що ж буде далі, тож я встиг сказати, що хочу лише одну — і тільки масаж. Він відповів, що тільки масаж не можна, включено все: душ, ванна з пінкою, теплі й холодні рушники, ну і, звісно, дівчата. І за це — лише тисяча п'ятсот батів, якісь тридцять п'ять баксів. Коли бордель-мама, яка мене сюди і завела, на виході заламувала руки і гукала мені услід, ціна різко впала до семиста батів — але я так і не повернувся. Масаж вдалося знайти — але вже наступного дня.

Фейл четвертий. Купив сім-карту. У той день, коли я вперше прилетів до Південно-Східної Азії, мені безліч разів довелося відчути себе ретроградом. Тут усі мали смартфони, а я ще навіть не уявляв, що це таке і для чого. Я використовував телефон як засіб зв'язку, а навколо мене люди дивилися серіали в бангкокському метро. Сім-карта, яку я придбав, виявилася малесенькою, великих тут вже просто не продавали. Поки я її вставляв у свій телефон і приклеював так, аби вона не випала, — пропустив важливе смс про зустріч. Кілька місяців я стримував себе від купівлі смартфона, та зрештою це зробив — і відтоді міг писати більшість історій одразу, за будь-яких умов і в будь-яких позах. Але спершу я клеював малесеньку сім-карту у слот

для величезної, купував паперовий розмовник і набирав море безкоштовних мап міста.

Фейл п'ятий. Зайшов у буддистський храм помолитись, сандалі лишив на вулиці. Слухав, як тайські монахи грають на дивних музичних інструментах. Коли повернувся — мої сандалі чогось вилизували придворні коти. Лець врятував.

Фейл шостий. Я собі думав, якщо Китай недалеко і якщо у Бангкоку є Чайнатаун, то можу не везти з собою літніх речей і куплю їх вже на місці. Але з чого я взяв, що в Чайнатауні буде щось інше, аніж на святошинському чи троєщинському ринку? Вирішив, раз Китай близько, значить тут на базарах усе те, що в нас у модних магазинах. Але помилився. Зате на базарах страшенно смачна їжа. Взагалі їжа у Південно-Східній Азії — це те, на що більшість скаржиться, але особисто мені вона компенсувала всі ці фейли.

Фейл сьомий. Я блукав якимись далекими провулками і чомусь думав, що тут мені відповідатимуть англійською. Зі ста співрозмовників, до яких звертався того вечора з проханням підказати дорогу, не виявилось жодного англомовного. Пізніше, коли я повертався до Бангкока, згадував про цю особливість і дивувався: як таке могло бути — адже у цьому місті чудово розмовляють англійською. Думаю, що і тоді розмовляли. Але я ще не розумів *тайської* англійської. Я блукав десь далеко за Чайнатауном, і мені написала тайка, яка запросила мене в гості, що вже їде додому. Я подумав, що, як порядний гість, маю з'явитись не надто пізно. Але не так сталося, як гадалося. Усе почалося з того, що я запитав у працівників магазину «Севен-Ілевен», як із зупинки, на якій стає майже двадцять різних автобусів, доїхати до якої-небудь станції метро чи до міської електрички. Це було неймовірно видовище. Мене обступили зо двадцять тайців, від малого до старого — і цієї миті практично розвіялось моє уявлення про Бангкок як про туристичне сміттєзвалище. Та жоден із них не міг промовити і слова англійською, і коли я казав «центр» — вони розуміли це як

центральный вокзал. Один з пацанів зателефонував своїй дівчині і дав мені з нею поговорити. А та дуже чистою англійською відповіла: чувак, бери таксі, не ламай собі голову.

А це наче не фейл, але мало не став фейлом: я взяв тук-тук до метро, тук-туки — це моторизовані рикші, вид транспорту, у якому відчуваєш себе попервах камікадзе. Я таки зміг пояснити, що хочу, і збив ціну втричі. А чувак ліхачив так, що я кілька разів мало не вивалився з цього довбаного тук-тука, а двічі він мало у когось не в'їхав. Але кого з тих, хто бував у Таїланді, цим здивуєш?

Фейл восьмий. Уже в електричці я двічі провтикав зупинку і один раз поїхав не туди. Напевно, то все наслідки стресу і перегрівання. Транспорт рухається в інший бік, лівосторонній

рух, люди теж мають звичку оминати одне одного зліва, багато разів я мало не врізався в них. Але так і не познайомився ні з ким у такий спосіб. Нефарт.

Що сталося далі? Далі — фейл номер дев'ять: я вирішив піти іншою дорогою — ненавиджу ходити тими самими дорогами — і, напевно, вперше в житті пожалкував про це «ненавиджу» і настільки серйозно заблукав, що ніколи до того не відчував такої розгубленості. Двічі потрапляв на вулиці, в кінці яких виринали кілька охоронців зі зброєю і казали щось тайською, я їх не розумів, але відчував, що це було «Мальчик, тебе куди?». Я запитав кілька десятків людей, де потрібна мені вулиця. І ніхто — англійською, і кілька разів навіть — неправильний напрямок. Це при тому, що я знав: вона десь тут! І вона дійсно виявилась дуже близько, просто вулиці страшенно закручені, табличок або нема, або вони — тайською.

Фейл десятий. Після всіх блукань я втомився шукати і почав ловити таксі. Запитав з десяток таксистів — жоден не знав, де потрібна мені вулиця! Це було так дивно, бо того ж ранку майже сліпий таксист, який не міг нічого прочитати і зовсім не розмовляв англійською, зрозумів із першого разу, куди мені треба. Врешті я не витримав, сів в одне із таксі, подзвонив каучсерферці, яка за мене вже дуже хвилювалася, вона спробувала детально пояснити водієві — треба було їхати десь півтора кілометра. Але таксист заблукав, як і я. Тобто не так само, як і я, а інакше, тож я йому не міг нічим допомогти. Він почав запитувати у людей — і поки виїжджав з чергового тупика на вузькій тайській дорозі, розфігачив собі передній бампер свіженької тойоти.

Фейл одинадцятий — останній. Дуже сподіваюсь, що останній для Бангкока, бо якимось забагато їх вийшло. Цей фейл — про мою замкнутість і про каучсерферку Чомпу, у якої я зупинявся, — вона могла б стати першою героїнею «Перехожих», але тоді я ще не писав історій про людей, був переляканим і закомплексованим хлопцем з України. Чомпу сказала

мені: «Можеш лягати отам на канапі — або зі мною на цьому ліжку!», і я подався до канапи. Що вона напише мені в рев'ю, якщо я ляжу з нею в одному ліжку? — чомусь подумав я. Ееей, стоп! — відповів сам собі. — Каучсерфінг — це ж не про це! Вже за кілька місяців я зрозумів, що каучсерфінг в Азії — якраз про це! У Чомпу по всій кімнаті висіли власні фотографії, і вона про кожну із них розповідала. У цих розповідях мене лякало те, як багато там її. Не, точно не буду з нею спати! — вирішив я. Наче вона пропонувала розділити з нею життя, а не спати в одному ліжку.

Між іншим, коли того дня я повертався до міста, то стільки щурів перебігало мені дорогу, що аж у голові запаморочилося! Об одного я навіть спіткнувся і аж підскочив, хоча й не боюся їх зовсім.

Увечері мені не вірилось, що цей бісовий день нарешті скінчився. Отак я приїхав у Південно-Східну Азію і почав процес очищення від усього того, чим обрив за роки життя в Україні. Це був перший день, перше місто, мені було двадцять три. Азія дала мені так багато: саме тут я навчився шукати внутрішню рівновагу — і знаходити її. А ця історія про фейли лише підтверджує те, наскільки мало було її в мене на початку.

Наступного дня все вже було геть інакше. Я і на масаж потрапив, і з таксистами навчився спілкуватись, і налаштувався на те, що тайські люди, хоч дуже привітні, нічим тобі, англомовному, допомогти не можуть, як би не хотіли. Це дивно, але навіть ті, хто тут працює з туристами, не знають кількох елементарних слів англійською. Але якщо порівнювати з Києвом — то... то взагалі не можна порівнювати. З тобою скрізь вітаються і прощаються, бажають хорошого дня, усміхаються в метро, дивляться тобі в очі, і можна без жодного стресу зустрічатися поглядами і обмінюватися усмішками.

Каучсерферка намалювала мені мапу, щоб я розумів, як до неї добратися, я взяв таксі з іншого кінця міста (тоді воно у Бангкоку було неймовірно дешево: шістнадцять кілометрів — три

бакси, все за лічильником), але таксист все одно не знав, як доїхати, спершу він телефонував другові і розпитував, як потрапити до цього району, поки друг детально все не розповів. Я сидів у таксі, але він все ще не вмикав лічильник. Знаками спитав мене, чи мені не за холодно, чи хочу я послухати якусь музику, поки ми будемо їхати, — а їхали ми хвилин сорок.

У Бангкоку дивовижним чином співіснують бідні і багаті, і зовсім не заважають одне одному, стоять поряд масажні салони і борделі — ось вони, двері в двері, у Бангкоку перетинаються справжні мандрівники і російські туристи, тут безліч позитивних усміхнених облич і море недоумків. Бангкок — це мегаполіс, у якому є геть усе.

Марійка

Це дівчина, що шість років просиділа на пальмі в дикій країні Таїланд, їла тарганів і крокодилів і запивала все це кокосами.

А якщо серйозно, то ми з Марійкою познайомилися одразу після мого прибуття в Бангкок. Вона була першою українкою, яку я зустрів у Азії. Тоді саме минав її третій рік навчання в найпрестижнішому тайському університеті, який у світовому рейтингу вищий за всі українські.

Кілька років по тому ми зустрілися в Києві, у нашому рідному місті, яке ми сприймаємо трохи іронічно, бо сповна відчули на собі, як це — бути у рідному місті туристами.

Ми часто розмовляємо про привабливе й нестерпне в Таїланді й Україні, але в результаті завжди висновок один. «Насправді потрібно в першу чергу знайти себе, — каже Марійка. — Людям, які не знайшли себе, погано скрізь, а тим, що знайшли, — скрізь добре».

Вона вивчала піар та медіакомунікації і шість років прожила в одному з найбільших мегаполісів світу. Як їй це вдалося? Марійка майже не відвідувала школу, кожну зиму вона страшно хворіла і завжди мріяла про теплі краї. Вчителі ходили до неї на персональні заняття, а школу вона закінчила з відзнакою.

— Після закінчення школи ми поїхали до моєї бабці в Галичину, а вона каже батькам: «Наберіть у мішок всякого і запхайте дитину в університет!».

— У мішок? — не зовсім розумію я.

— Ну так. Йшлося про дефіцит. Хоча дефіцитного товару вже не було, але бабця знала, як це вирішувалося в СРСР. Я склала ЗНО на сто дев'яносто вісім балів і могла йти в Шевченка на бюджет, але побачила вдома газету «Київ на долонях»,

Кінець безкоштовного уривку.
Щоби читати далі, придбайте,
будь ласка, повну версію книги.